

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

EURORENDSZER

HU

ECB-PUBLIC

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK VÉLEMÉNYE

(2024. február 6.)

a készpénzforgalmi infrastrukturális hálózatról

(CON/2024/3)

Bevezetés és jogalap

2023. december 18-án az Európai Központi Bank (EKB) felkérést kapott a Magyar Nemzeti Banktól (MNB) arra, hogy alkosson véleményt a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló MNB rendeletet módosító rendelettervezetről (a továbbiakban: rendelettervezet).

Az EKB véleményalkotásra szolgáló hatásköre az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkének (4) bekezdésén és 282. cikkének (5) bekezdésén, valamint a 98/415/EK tanácsi határozat¹ 2. cikke (1) bekezdésének második franciabekezdésén alapul, mivel a rendelettervezet a fizetőeszközökre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. Az Európai Központi Bank eljárási szabályzata 17.5. cikkének első mondatával összhangban a Kormányzótanács fogadta el ezt a véleményt.

1. A rendelettervezet célja

- 1.1 A rendelettervezetnek két fő célja van: először is a működő készpénzforgalmi infrastruktúra minimálisan szükséges mérete tekintetében egyenértékű követelmények meghatározása a hitelintézetek számára, ideértve a Magyarországon már működő, illetve a magyar piacra belépő külföldi székhelyű hitelintézetek magyarországi fióktelepeit; másodsor pedig azon körülmények tisztázása, amelyek között a hitelintézetek fiókjaikban korlátozhatják az általuk nyújtott készpénzszolgáltatásokat.
- 1.2 A hitelintézetek jelenleg kötelesek területi és forgalmi alapú feltételeknek megfelelő készpénzesautomata-hálózatot üzemeltetni, és készpénzesautomata-hálózatukat háromévente felmérni, amelynek eredményét meg kell küldeni az MNB részére. Egyes hitelintézetek mentesülnek e kötelezettségek alól². A rendelettervezet azt az esetet teszi egyértelművé, amikor azok a hitelintézetek, amelyek a rendelettervezet hatálybalépését követően kezdik meg működésüket Magyarországon, és amelyeknek a kibocsátott, készpénzfelvételi funkcióval rendelkező fizetési kártyák tekintetében fennálló piaci részesedése nem haladja meg az 1%-ot, mentesülnek az ilyen készpénzesautomata-hálózat üzemeltetésének kötelezettsége alól. Emellett a rendelettervezet előírja, hogy a magyarországi működését a rendelettervezet hatálybalépését követően megkezdő

¹ A Tanács 98/415/EK határozata (1998. június 29.) a nemzeti hatóságoknak az Európai Központi Bankkal a jogszabálytervezetekről folytatott konzultációjáról (HL L 189., 1998.7.3., 42. o.).

² Lásd a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 1/2023. (I. 17.) MNB rendelet 9. §-át és 10. § (7) bekezdését, közzétéve a Magyar Közlöny 2023/8. számában.

valamennyi hitelintézetnek mind a területi, mind a forgalmi alapú feltételek tekintetében előzetesen fel kell mérnie a készpénzesautomata-hálózatát.

- 1.3 A rendelettervezet javasolja továbbá a hitelintézetek fióki pénztárainak megszüntetésére vagy azok működésének korlátozására, valamint az új pénztármentes fiókok létesítésére vonatkozó meglévő szabályok kiegészítését. Ennek megfelelően azok a hitelintézetek, amelyek valamely fiókjukban az adott pénztár addigi készpénzes műveleteinek darabszámát várhatóan legalább 30 %-ot meghaladó mértékben csökkentő módon kívánják korlátozni a fiók pénztárának működését és rendelkezésre állását, kötelesek legalább egy új készpénzes automatát üzembe helyezni az adott településen vagy fővárosi kerületen belüli infrastrukturális csomópontban. Továbbá az új pénztármentes fiókot létesítő hitelintézetek kötelesek legalább két új készpénzes automatát üzembe helyezni az adott fiókban vagy az adott településen, illetve fővárosi kerületben.

2. Általános észrevételek

- 2.1 A készpénzfizetés azáltal, hogy lehetővé teszi a polgárok számára a pénzügyi tranzakciók széles körének ilyen jellegű megvalósítását, ösztönzi a teljes népesség gazdaságba való bevonását, ezáltal biztosítva valamennyi polgár számára a fizetési mód megválasztásának szabadságát³. Továbbá a készpénz kellően bejáratott fizetőeszköz, amely azonnali adósságrendezést és a fizető kiadásai feletti közvetlen ellenőrzést biztosít. Jelenleg ez az egyetlen olyan fizetési eszköz, amely lehetővé teszi a polgárok számára azt, hogy központi banki pénzben és ugyanakkor azonnal kiegyenlítsenek valamely ügyletet, miközben hangsúlyozottan biztosítja a magánszféra védelmét⁴. A készpénz alapvető szerepet tölthet be a fizetési rendszer zavara esetén is⁵. A készpénzben történő fizetés lehetősége továbbra is különösen fontos egyes társadalmi csoportok számára, akik különböző jogos indokokból inkább készpénzt használnak, mint más fizetési eszközöket, vagy akik nem férnek hozzá a banki szolgáltatásokhoz és az elektronikus fizetési eszközökhöz. E csoportok közé tartoznak a fogyatékkal élő polgárok, a bevándorlók, a szociálisan kiszolgáltatott polgárok, az idősebbek, a kiskorúak és más olyan személyek, akik korlátozottan vagy egyáltalán nem férnek hozzá a digitális pénzforgalmi szolgáltatásokhoz⁶.
- 2.2 Azzal együtt, hogy az EKB üdvözli az elektronikus fizetésre szolgáló eszközök területén a további innovációt és fejlődést, úgy ítéli meg, hogy a készpénzhez való hozzáférés szükséges a tényleges törvényes fizetőeszközi minőségének megőrzéséhez. Ha a készpénz nem könnyen hozzáférhető a polgárok számára, akkor nem lesznek képesek azt fizetőeszközként használni⁷. Ebben az összefüggésben 2023. június 28-án a Bizottság az eurobankjegyek és euroérmék törvényes fizetőeszközi minőségéről szóló európai parlamenti és tanácsi rendelet iránti javaslatot tett közzé,

³ Lásd a CON/2023/25 vélemény 2.3. bekezdését és a CON/2023/39 vélemény 2.1. bekezdését. Az EKB valamennyi véleménye elérhető az EUR-Lexen.

⁴ Lásd a CON/2023/13 vélemény 2.1. bekezdését, a CON/2023/25 vélemény 2.3. bekezdését, a CON/2023/39 vélemény 2.1. bekezdését, a CON/2023/40 vélemény 2.2.1. bekezdését és a CON/2024/1 vélemény 2.1. bekezdését.

⁵ Lásd a CON/2023/39 vélemény 2.1. bekezdését, a CON/2023/40 vélemény 2.2.1. bekezdését és a CON/2024/1 vélemény 2.1. bekezdését.

⁶ Lásd a CON/2023/39 vélemény 2.1. bekezdését, a CON/2023/40 vélemény 2.2.1. bekezdését és a CON/2024/1 vélemény 2.1. bekezdését.

⁷ Lásd a CON/2023/25 vélemény 2.2. bekezdését és a CON/2023/31 vélemény 1.2. bekezdését.

amely tartalmazza az euroövezeti tagállamok azon kötelezettségét, hogy egész területükön biztosítsák a készpénzhez való kielégítő és effektív hozzáférést⁸.

- 2.3 Jóllehet Magyarország hivatalos pénzneme a forint és nem az euro, az EKB fontosnak tartja, hogy valamennyi tagállam – az euroövezeten kívüli tagállamokat is ideértve – megfelelő intézkedéseket hozzon annak biztosítására, hogy a területén működő hitelintézetek és fiókok megfelelő hozzáférést biztosítsanak a készpénzszolgáltatásokhoz a készpénz további használatának elősegítése érdekében⁹. Az EKB ezért üdvözli az MNB arra irányuló kezdeményezését, hogy a készpénzes ügyletek végrehajtására és a készpénzforgalom elősegítésére használt hitelintézeti infrastrukturális hálózatot szabályozza annak biztosítása érdekében, hogy a hitelintézetek ügyfelei számára egész Magyarországon legalább minimális szinten hozzáférhető legyen a készpénz. Az EKB üdvözli továbbá, hogy különös figyelmet fordítsanak a hitelintézetek fióki pénztáira vonatkozó szabályok finomítására, mivel ezek a személyes szolgáltatások átfogóbbak, válság idején hozzájárulnak a rugalmasabb készpénzellátáshoz, és megkönnyítik az olyan szolgáltatások nyújtását – például a sérült vagy megrongált bankjegyek cseréjét –, amelyeket a készpénzkiadó automaták nem tudnak nyújtani.

Ez a vélemény közzétételre kerül az EUR-Lex honlapon.

Kelt Frankfurt am Mainban, 2024. február 6-án.

[aláírás]

az EKB elnöke

Christine LAGARDE

⁸ COM (2023) 364 final. A javaslatra vonatkozó EKB vélemény tekintetében lásd a CON/2023/31 véleményt.

⁹ Lásd a CON/2020/21 vélemény 2.2. bekezdését és a CON/2022/40 vélemény 3.3. bekezdését.